

Research Article

Local names Aceraceae, Hamamelidaceae, Leguminosae, Fabales, Betulaceae, Ebenaceae, Fagaceae, Buxaceae, Juglandaceae trees in Iran¹

Ghassem Habibi Bibalani Associate Professor, Department of Natural Resources, Shabestar Branch, Islamic Azad University, Shabestar, Iran (**Corresponding author**), habibibibalani@gmail.com
Prisa Mohamadpour Assistant Professor, Forests and Rangeland Research and Watershed Management Department (Natural Resources Research Department), Gilan Agricultural and Natural Resources Research and Education Center, AREEO (Agricultural Research, Education and Extension Organization), Rasht, Iran. arezo_ebadat@yahoo.com
Fatemeh Mousazadeh Sayadmahaleh M.A. Persian Literature, Shabestar, Iran. mosazadeh.f@gmail.com

Abstract

Objectives: Social linguistics is a type of linguistic study that is known as a cultural subject that is closely related to the social relations of the community that speaks that language. The purpose of this study is to identify and record the different names used for trees, shrubs and shrubs in different regions of Gilan, Mazandaran and Golestan provinces from Astara to Ramyan. These provinces also had local names registered.

Materials and Methods: The present research has been done by field method and library study. Although all the researchers in this study are fully acquainted with the Gilaki language and dialect, however, to determine the exact Persian equivalent of words and tree-related entries in different local dialects, interview speakers of this language (especially people over 60 years of age Year) did. All the words and terms of this research are related to the most important words and terms related to the trees, shrubs and bushes of the families of the tribes of *Aceraceae*, *Hamamelidaceae*, *Leguminosae*, *Fabales*, *Betulaceae*, *Ebenaceae*, *Fagaceae*, *Buxaceae*, *Juglandaceae* in different regions of Gilan, Mazandaran and Golestan.

Results: In this study, 102 local names for the trees of the genus *Aceraceae* (23 local names), *Hamamelidaceae* (2 local names), *Leguminosae* (14 local names), *Fabales* (18 local names), *Betulaceae* (9 local names), *Fagaceae* (20 Local names), *Buxaceae* (6 local names) and *Juglandaceae* (10 local names) in Iran, which are mainly the names used in the three provinces of Gilan, Mazandaran and Golestan in different dialects, were recorded. Based on the results of this research, *Acer laetum* with local names of Bezberg (in Gorgan), Mirzaberg (in Ramyan), Pellet (in Gilan), Milky (in Noor, Kojoor and Mazandaran) and Zbandar (in Bandar-e-Gaz); *Acer opulifolium* with the local names of Cerco (in Ramyan) and Sefid Cerco (in Katul); *Acer platanoides* with the local letters Kirk (in pilgrimage) and Kakum (in its length); *Alnus glutinosa* with the local names of Siatuse (in Lahijan), Tosa (in Rudsar), Tose (in Rasht), Alder (in Gorgan and Mazandaran) and Yellow (in Astara and Tavalesh) are called.

Keywords: Local name, Trees, Gilan Province, Mazandaran Province, Golestan Province.

نام‌های محلی درختان تیره‌های افراییان، آنجیلیان، باقلاییان، توسکایان، خرمالوئیان، راشیان، شمشادیان و گردوئیان در ایران^۱

قاسم حبیبی بی‌بالانی^۱، دانشیار، گروه کشاورزی و منابع طبیعی، واحد شبستر، دانشگاه آزاد اسلامی، شبستر، ایران (نویسنده مسئول).
habibibalani@gmail.com
استادیار، بخش تحقیقات جنگل‌ها و مراتع و آبخیزداری (بخش تحقیقات منابع طبیعی)، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی گیلان؛ سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، رشت، ایران. arezo_ebadat@yahoo.com
کارشناسی ارشد ادبیات فارسی، شبستر، ایران. mosazadeh.f@gmail.com
فاطمه موسی‌زاده صیاد محله

چکیده

هدف: هدف این پژوهش شناسایی و ثبت اسامی مختلف مورد استفاده برای درختان، درختچه‌ها و بوته‌ها در مناطق مختلف استان‌های گیلان، مازندران و گلستان از آستارا تا رامیان می‌باشد که در این میان درختانی که براساس بررسی منابع انجام شده در مناطق خارج از این استان‌ها دارای اسامی محلی بودند نیز ثبت گردیدند.

مواد و روش‌ها: تحقیق حاضر به روش میدانی و مطالعه کتابخانه‌ای انجام شده است. با وجود اینکه همه محققان این پژوهش آشنایی کاملی با زبان و گویش گیلکی داشتند، با این حال برای تعیین دقیق معادل فارسی لغات و مدخل‌های مربوط به درخت در گویش‌های مختلف محلی، اقدام به مصاحبه با گویش‌وران این زبان (به ویژه افرادی با سن بالای ۶۰ سال) گردید. تمام واژه‌ها و اصطلاحات این تحقیق مربوط به مهم‌ترین واژه‌ها و اصطلاحات مربوط به درختان، درختچه‌ها و بوته‌های درختان تیره‌های افراییان، آنجیلیان، باقلاییان، توسکایان، خرمالوئیان، راشیان، شمشادیان و گردوئیان در مناطق مختلف گیلان، مازندران و گلستان می‌باشند.

یافته‌ها: در این تحقیق ۱۰۲ نام محلی برای درختان تیره‌های افراییان (۲۳ نام محلی)، آنجیلیان (۲ نام محلی)، باقلاییان (۱۴ نام محلی)، توسکایان (۱۸ نام محلی)، خرمالوئیان (۹ نام محلی)، راشیان (۲۰ نام محلی)، شمشادیان (۶ نام محلی) و گردوئیان (۱۰ نام محلی) در ایران که عمدتاً اسامی مورد استفاده در سه استان گیلان، مازندران و گلستان در لهجه‌های مختلف گویشی می‌باشند، ثبت گردید. براساس نتایج این تحقیق، درخت شیردار با نام علمی *Acer laetum* با نام‌های محلی بزبرگ (در گرگان)، میرزایرگ (در رامیان)، پلت (در گیلان)، شیردار (در نور، کجور و مازندران) و زبندار (در بندرگز)؛ درخت سفید کرکو با نام علمی *Acer opulifolium* با نام‌های محلی کرکو (در رامیان) و سفید کرکو (در کتول)؛ درخت کرفک با نام علمی *Acer platanoides* با نام‌های محلی کرفک (در زیارت) و ککم (در طوالش)؛ درخت توسکا با نام علمی *Alnus glutinosa* با نام‌های محلی سیاتوسه (در لاهیجان)، توسا (در رودسر)، توسه (در رشت)، توسکا (در گرگان و مازندران) و زرد دار (در آستارا و طوالش) نامیده می‌شود.

کلیدواژه‌ها: نام‌های محلی، درختان، استان گیلان، استان مازندران، استان گلستان.

۱. مقدمه

زبان‌شناسی اجتماعی گونه‌ای از مطالعات زبانی است که آن را به عنوان یک موضوع فرهنگی می‌شناسند و ارتباط تنگاتنگی با روابط اجتماعی جامعه‌ای که به آن زبان سخن می‌گویند، دارد (۱). یکی از مواردی که در گویش‌های محلی نقش مهمی دارد، اسامی درختان و درختچه‌ها می‌باشد. استان‌های گیلان، مازندران و گلستان دارای خرده فرهنگ‌های متفاوت و نیز تنوع گویشی و لهجه‌های مختلف، ولی دارای منشاء مشترک هستند و در دوره‌های مختلف طبق شرایط خاص تاریخی زندگی ساکنان در نقاط مختلف این استان، دچار تغییر و دگرگونی شده است (۲). از جمله این عوامل ایجاد تغییرات می‌توان به مهاجرت‌های اجباری و یا اختیاری، دادوستدهای متفاوت با مناطق همجوار در جنوب رشته کوه البرز، موقعیت جغرافیایی و همسایگی جغرافیایی با دیگر زبان‌ها، شیوه زندگی (زندگی در مناطق کوهستانی یا مناطق جلگه‌ای) نام برد (۳). تمام موارد تغییردهنده گویش در مکان‌های مختلف باعث تفاوت زبانی در اقوام بخش‌های مختلف این استان‌ها شده است که این تغییرات بر روی اسامی محلی درختان نیز موثر بوده و باعث ایجاد نام‌های محلی مختلف در مکان‌های متفاوت برای یک درخت شده است. از آنجایی که گویش‌های مختلف در ایران به خصوص در این استان‌ها به صورت هم‌گرا با زبان فارسی، به سرعت در حال تحول و تغییر می‌باشند، این مهم بر روی اسامی مختلف و محلی برای درختان نیز اثرگذار بوده و مطالعه و ثبت ویژگی‌های این اسامی محلی اهمیت بسیاری دارد. درختان غیر مثمر در مناطق جنگلی ایران که عمده آن در بخش شمالی رشته کوه البرز از آستارا در استان گیلان تا گلی داغی در شرق استان گلستان قرار دارند، در آنجا درختان و درختچه‌های متفاوتی به صورت خودرو می‌روید.

هدف این پژوهش شناسایی و ثبت اسامی مختلف مورد استفاده برای درختان، درختچه‌ها و بوته‌ها در مناطق مختلف استان‌های گیلان، مازندران و گلستان از آستارا تا رامیان می‌باشد که در این میان درختانی که براساس بررسی منابع انجام شده در مناطق خارج از این استان‌ها دارای اسامی محلی بودند نیز ثبت گردیدند.

۲. مواد و روش‌ها

۲-۱. روش تحقیق

تحقیق حاضر به روش میدانی و مطالعه کتابخانه‌ای انجام شده است. با وجود اینکه همه

محققان این پژوهش آشنایی کاملی با زبان و گویش گیلکی دارند، با این حال برای تعیین دقیق معادل فارسی لغات و مدخل‌های مربوط به درخت در گویش‌های مختلف محلی، اقدام به مصاحبه با گویش‌وران این زبان (به ویژه افرادی با سن بالای ۶۰ سال) نمودند.

تمام واژه‌ها و اصطلاحات این تحقیق مربوط به مهم‌ترین واژه‌ها و اصطلاحات مربوط به درختان، درختچه‌ها و بوته‌های درختان تیره‌های افراییان، آنجیلیان، باقلاییان، توسکاییان، خرمالوییان، راشیان، شمشادیان و گردوییان در مناطق مختلف گیلان، مازندران و گلستان می‌باشند. البته در بررسی منابع، برای برخی از درختان نام‌های محلی نیز در دیگر مناطق سه استان شمالی مشاهده گردید که در این مجموعه قرار گرفت. در این تحقیق تلاش شد اسامی محلی درختان مختلف در مناطق گوناگون از رامیان تا آستارا برای درختان تیره‌های افراییان، آنجیلیان، باقلاییان، توسکاییان، خرمالوییان، راشیان، شمشادیان و گردوییان بررسی شود. بر همین اساس اسامی درختان به زبان‌های تبری، گیلکی، دیلمی، تالشی و ترکی جمع‌آوری گردید.

۲-۲. تیره‌های گیاهی مورد مطالعه

افرایان^۱ تیره‌ای از گیاهان گلدار از راسته افراسنان است. افرایان به صورت درخت یا درختچه در ایران رشد می‌کنند (۴). آنجیلیان^۲ نام یک تیره از راسته خاراشکن‌سانان است. باقلاییان^۳ نام یک تیره از گیاهان راسته باقلاسنان^۴ بوده که انتشار جغرافیائی گسترده‌ای دارند. نام‌های دیگر به کار رفته برای آن عبارتند از: بُسَن‌ها، پروانه‌داران، پروانه‌آساها، پروانه‌سانان، و فاباسیا (۵). توسکاییان یا خانواده توس^۵ از شش سرده درخت و درختچه برگ‌ریز فندقی تشکیل شده است. خرمالوییان^۶ درختی یا درختچه‌ای با برگ‌های متناوب و کامل و بدون گوشواره با میوه است که معمولاً آبدار و گاهی با پوست چرمی می‌باشد. راشیان^۷ یا تیره بلوط، از باکیفیت‌ترین چوب‌های درختان

-
1. Aceraceae
  2. Hamamelidaceae
  3. Leguminosae
  4. Fabales
  5. Betulaceae
  6. Ebenaceae
  7. Fagaceae

جنگل‌های ناحیه خزری می‌باشد. شمشادیان^۱ تیره‌ای از گیاهان به شکل درخت یا درختچه است که گل‌های کوچک تک‌جنسی منظم دارند (۶). گردویان^۲ نام یک تیره گیاهی بوده که درخت گردو عضوی از آن است (۷).

۳. یافته‌های تحقیق

۳-۱. اربه /arbe/

نام علمی: *Diospyros lotus* از تیره: Ebenaceae

نام فارسی: خرمندی

منطقه مورد استفاده: گیلان

گونه درختی که بومی جنگل‌های شمال ایران است و از ارتفاع کم تا ۱۰۰۰ متر در کلیه نقاط مرطوب جنگل‌های شمال می‌روید.

۳-۲. اسپه تیس /espe tis/

نام علمی: *Betula alba* از تیره: Betulaceae

نام فارسی: توس (غان- قوش و قوشه)

منطقه مورد استفاده: سوادکوه

گونه درختی که در مرز فوقانی بعضی از نقاط جنگل‌های شمال ایران و دره غربی شهرستانک می‌توان یافت و در ارتفاع ۲۵۰۰-۲۰۰۰ متر دیده می‌شود.

۳-۳. افرا /afra/

نام علمی: *Acer insigne* از تیره: Aceraceae

نام فارسی: پلت

منطقه مورد استفاده: گرگان و مازندران

گونه درختی که در سرتاسر جنگل‌های شمال از آستارا تا مینودشت و جنگل گلستان در ارتفاعات کم، مخصوصاً در نواحی مرطوب می‌روید، ولی اکثراً می‌تواند تا ارتفاع ۲۰۰۰ متر نیز

---

1. Buxaceae
2. Juglandaceae

انتشار یابد.

۳-۴. انجیلی /anjili/

نام علمی: *Parrotia persica* از تیره: Hamamelidaceae

نام فارسی: انجیلی

منطقه مورد استفاده: نور، کجور، گرگان، مازندران

این گونه درختی مخصوص جنگل‌های شمال ایران است که در ارتفاعات کم و متوسط تا ۱۰۰۰ متر به فراوانی دیده می‌شود، ولی تا ارتفاع ۱۵۰۰ متر هم می‌روید.

۳-۵. اوری /ori/

نام علمی: *Quercus maranthera* از تیره: Fagaceae

نام فارسی: دمبل موزی

منطقه مورد استفاده: رامسر

این گونه درختی را در مرز فوقانی جنگل‌های شمال در ارتفاعات ۱۸۰۰ تا ۲۴۰۰ متر می‌توان یافت.

۳-۶. اولس /oles/

نام علمی: *Carpinus betulus* از تیره: Betulaceae

نام فارسی: ممرز

منطقه مورد استفاده: آستارا و طوالش

گونه درختی که در اکثر نقاط جنگل‌های شمال از پایین‌بند تا میان‌بند به فراوانی پراکنده است.

۳-۷. آقوز /aghoz/

نام علمی: *Juglans regia* از تیره: Juglandaceae

نام فارسی: گردو

منطقه مورد استفاده: رشت، نور، کجور، مازندران

این گونه درختی در نزدیکی آبادی‌ها به صورت درختان بزرگ در بعضی از نقاط جنگل‌های شمال از ارتفاع کم تا میان‌بند به طور پراکنده یافت می‌شود.

۳-۸. آقوزدار /aghoz dar/

نام علمی: *Juglans regia* از تیره: Juglandaceae

نام فارسی: گردو

منطقه مورد استفاده: لاهیجان و تنکابن

این گونه درختی در نزدیکی آبادی‌ها به صورت درختان بزرگ در بعضی از نقاط جنگل‌های شمال از ارتفاع کم تا میان‌بند به طور پراکنده یافت می‌شود.

۳-۹. آلایش /alish/

نام علمی: *Fagus orientalis* از تیره: Fagaceae

نام فارسی: راش

منطقه مورد استفاده: طوالش

گونه درختی که منطقه پراکنش آن از اروپا تا سواحل دریای خزر می‌باشد. رویشگاه آن در ایران معمولاً جنگل‌های بیلاقی سواحل دریای خزر از ارتفاع ۱۰۰۰ تا ۲۵۰۰ متر می‌باشد. درخت راش در ارتفاعات پایین‌تر از ۱۰۰۰ متر نیز دیده می‌شود، مثلاً در آستارا تا ارتفاع ۶۵۰ متر و در گیلان تا ارتفاع ۳۰۰ متر دیده شده است.

۳-۱۰. بابل /babel/

نام علمی: *Parkinsoina aculeata* از تیره: Leguminosae

نام فارسی: درمان عقرب

منطقه مورد استفاده: بوشهر

این گونه به صورت درختی می‌روید.

۳-۱۱. بزبرگ /bozbarg/

نام علمی: *Acer laetum* از تیره: Aceraceae

نام فارسی: شیردار

منطقه مورد استفاده: گرگان

گونه درختی که سرتاسر جنگل‌های شمال ایران در ارتفاعات متوسط و فوقانی ۲۰۰-۲۵۰۰ متر یافت می‌شود.

۱۲-۳. بلند مازو /boland mazou/

نام علمی: *Quercus Castaneaefolia* از تیره: Fagaceae

نام فارسی: بلند مازو

منطقه مورد استفاده: لاهیجان

این گونه درختی در سرتاسر جنگل‌های شمال از ارتفاع کم تا ۲۵۰۰ متر دیده می‌شود، ولی رویشگاه اصلی آن در جنگل‌های قشلاقی ۲۰۰-۰ متر می‌باشد.

۱۳-۳. بلند مازو /boland mazou/

نام علمی: *Quercus atropatana* از تیره: Fagaceae

نام فارسی: بلوط کرمازو

منطقه مورد استفاده: ارسباران

این گونه درختی در ارتفاعات زیاد جنگل‌های شمال مخصوصاً در ارسباران و طوالش زیاد می‌روید.

۱۴-۳. بلوط /balot/

نام علمی: *Quercus persica* از تیره: Fagaceae

نام فارسی: بلوط ایرانی

منطقه مورد استفاده: فارس

این گونه درختی در جنگل‌های زاگرس، در غرب کشور یافت می‌شود.

۱۵-۳. پاچه مازو /pache mazou/

نام علمی: *Quercus maranthera* از تیره: Fagaceae

نام فارسی: دمبل موزی

منطقه مورد استفاده: لاهیجان

این گونه درختی را در مرز فوقانی جنگل‌های شمال در ارتفاعات ۱۸۰۰ تا ۲۴۰۰ متر می‌توان یافت.

۱۶-۳. پالوط /palout/

نام علمی: *Quercus Castaneaefolia* از تیره: Fagaceae

نام فارسی: بلند مازو

منطقه مورد استفاده: آستارا و طوالش

این گونه درختی در سرتاسر جنگل‌های شمال از ارتفاع کم تا ۲۵۰۰ متر دیده می‌شود، ولی رویشگاه اصلی آن در جنگل‌های قشلاقی ۲۰۰-۰ متر می‌باشد.

۳-۱۷. پلت /pelet/

نام علمی: Acer insigne از تیره: Aceraceae

نام فارسی: پلت

منطقه مورد استفاده: گیلان

گونه درختی که در سرتاسر جنگل‌های شمال از آستارا تا مینودشت و جنگل گلستان در ارتفاعات کم مخصوصاً در نواحی مرطوب می‌روید، ولی معمولاً می‌تواند تا ارتفاع ۲۰۰۰ متر انتشار یابد.

۳-۱۸. پلت /pelet/

نام علمی: Acer insigne از تیره: Aceraceae

نام فارسی: پلت

منطقه مورد استفاده: رامسر

گونه درختی که در سرتاسر جنگل‌های شمال از آستارا تا مینودشت و جنگل گلستان و در ارتفاعات کم، مخصوصاً در نواحی مرطوب رویش دارد، ولی اکثراً می‌تواند تا ارتفاع ۲۰۰۰ متر انتشار یابد.

۳-۱۹. پلت /pelet/

نام علمی: Acer laetum از تیره: Aceraceae

نام فارسی: شیردار

منطقه مورد استفاده: گیلان

گونه درختی که در سرتاسر جنگل‌های شمال ایران در ارتفاعات متوسط و فوقانی ۲۵۰۰-۲۰۰ متر یافت می‌شود.

۳-۲۰. ترش مازو /torshe mazou/

نام علمی: *Quercus maranthera* از تیره: Fagaceae

نام فارسی: دمبل موزی

منطقه مورد استفاده: گرگان

این گونه درختی را در مرز فوقانی جنگل‌های شمال در ارتفاعات ۱۸۰۰ تا ۲۴۰۰ متر می‌توان یافت.

۳-۲۱. توس /tous/

نام علمی: *Betula alba* از تیره: Betulaceae

نام فارسی: توس (غان- قوش و قوشه)

منطقه مورد استفاده: شهرستانک

گونه درختی که در مرز فوقانی بعضی از نقاط جنگل‌های شمال ایران و دره غربی شهرستانک می‌توان یافت و در ارتفاع ۲۵۰۰-۲۰۰۰ متر دیده می‌شود.

۳-۲۲. توسا /tosa/

نام علمی: *Alnus glutinosa* از تیره: Betulaceae

نام فارسی: توسکا

منطقه مورد استفاده: رودسر

گونه درختی که در اغلب نقاط جنگل‌های شمال ایران می‌توان یافت و معمولاً از نزدیکی‌های ساحل دریا تا ۲۰۰۰ متر بالا می‌رود.

۳-۲۳. توسکا /toska/

نام علمی: *Alnus glutinosa* از تیره: Betulaceae

نام فارسی: توسکا

منطقه مورد استفاده: گرگان و مازندران

گونه درختی که در اغلب نقاط جنگل‌های شمال ایران می‌توان یافت و معمولاً از نزدیکی‌های ساحل دریا تا ۲۰۰۰ متر بالا می‌رود.

۳-۲۴. توسه /tose/

نام علمی: *Alnus glutinosa* از تیره: Betulaceae

نام فارسی: توسکا

منطقه مورد استفاده: رشت

گونه درختی که در اغلب نقاط جنگل‌های شمال ایران می‌توان یافت و معمولاً از نزدیکی‌های ساحل دریا تا ۲۰۰۰ متر بالا می‌رود.

۳-۲۵. تیس سفید /tise sefid/

نام علمی: *Betula alba* از تیره: Betulaceae

نام فارسی: توس (غان- قوش و قوشه)

منطقه مورد استفاده: سوادکوه

گونه درختی که در مرز فوقانی بعضی از نقاط جنگل‌های شمال ایران و دره غربی شهرستانک می‌توان یافت و در ارتفاع ۲۵۰۰-۲۰۰۰ متر دیده می‌شود.

۳-۲۶. تیل /til/

نام علمی: *Acer monspessulanum* از تیره: Aceraceae

نام فارسی: کرکو

منطقه مورد استفاده: شاهرود

گونه درختی که در نواحی خشک جنگل‌های شمال ایران وجود دارد. نمونه‌های آن را در سرحد جنگل شاه‌پسند و نواحی استپی (در طرفین تونل) به فراوانی می‌توان یافت و در ارتفاع ۱۷۰۰-۲۵۰۰ متر دیده می‌شود.

۳-۲۷. تیلین /tilin/

نام علمی: *Acer campestre* از تیره: Aceraceae

نام فارسی: کرب

منطقه مورد استفاده: ارسباران

گونه درختی که در جنگل‌های شمال و ارسباران در ارتفاعات فوقانی ۲۵۰۰-۱۱۰۰ متر یافت می‌شود.

۳-۲۸. جلم /jalm/

نام علمی: *Carpinus betulus* از تیره: Betulaceae

نام فارسی: ممرز

منطقه مورد استفاده: رامسر و رودسر

گونه درختی که در اکثر نقاط جنگل‌های شمال از پایین‌بند تا میان‌بند به فراوانی پراکنده است.

۳-۲۹. خرما /khorma/

نام علمی: *Diospyros lotus* از تیره: Ebenaceae

نام فارسی: خرمندی

منطقه مورد استفاده: رامسر

گونه درختی که بومی جنگل‌های شمال ایران است و از ارتفاع کم تا ۱۰۰۰ متر در کلیه نقاط مرطوب جنگل‌های شمال می‌روید.

۳-۳۰. خرما /khorma/

نام علمی: *Diospyros lotus* از تیره: Ebenaceae

نام فارسی: خرمندی

منطقه مورد استفاده: گرگان

گونه درختی که بومی جنگل‌های شمال ایران است و از ارتفاع کم تا ۱۰۰۰ متر در کلیه نقاط مرطوب جنگل‌های شمال می‌روید.

۳-۳۱. خرمندی (پایه ماده) /khormandi/

نام علمی: *Diospyros lotus* از تیره: Ebenaceae

نام فارسی: خرمندی

منطقه مورد استفاده: مازندران

گونه درختی که بومی جنگل‌های شمال ایران است و از ارتفاع کم تا ۱۰۰۰ متر در کلیه نقاط مرطوب جنگل‌های شمال می‌روید.

۳-۳۲. خروندی /khourvandi/

نام علمی: *Diospyros lotus* از تیره: Ebenaceae

نام فارسی: خرمندی

منطقه مورد استفاده: مازندران

گونه درختی که بومی جنگل‌های شمال ایران است و از ارتفاع کم تا ۱۰۰۰ متر در کلیه نقاط مرطوب جنگل‌های شمال می‌روید.

۳-۳۳. درمان عقرب /darman aghrab/

نام علمی: Leguminosae: *Parkinsoina aculeata* از تیره:

نام فارسی: درمان عقرب

منطقه مورد استفاده: بندرعباس

این گونه به صورت درختی می‌روید.

۳-۳۴. دمیر آغاجی /damir aghaji/

نام علمی: Hamamelidaceae: *Parrotia persica* از تیره:

نام فارسی: آنجیلی

منطقه مورد استفاده: آستارا و طوالش و مینودشت

این گونه درختی مخصوص جنگل‌های شمال ایران است که در ارتفاعات کم و متوسط تا ۱۰۰۰ متر به فراوانی دیده می‌شود، ولی تا ارتفاع ۱۵۰۰ متر هم می‌روید.

۳-۳۵. راج /raj/

نام علمی: Fagaceae: *Fagus orientalis* از تیره:

نام فارسی: راش

منطقه مورد استفاده: منجیل

گونه درختی که منطقه پراکنش آن از اروپا تا سواحل دریای خزر است. رویشگاه آن در ایران معمولاً جنگل‌های ییلاقی سواحل دریای خزر از ارتفاع ۱۰۰۰ تا ۲۵۰۰ متر می‌باشد. درخت راش در ارتفاعات پایین‌تر از ۱۰۰۰ متر نیز دیده می‌شود، مثلاً در آستارا تا ارتفاع ۶۵۰ متر و در گیلان تا ارتفاع ۳۰۰ متر دیده شده است.

۳-۳۶. راش /rash/

نام علمی: Fagaceae: *Fagus orientalis* از تیره:

نام فارسی: راش

منطقه مورد استفاده: گیلان، تنکابن و کجور

گونه درختی که منطقه پراکنش آن از اروپا تا سواحل دریای خزر می‌باشد. رویشگاه آن در ایران معمولاً جنگل‌های بیلاقی سواحل دریای خزر از ارتفاع ۱۰۰۰ تا ۲۵۰۰ متر است. درخت راش در ارتفاعات پایین‌تر از ۱۰۰۰ متر نیز دیده می‌شود، مثلاً در آستارا تا ارتفاع ۶۵۰ متر و در گیلان تا ارتفاع ۳۰۰ متر نیز دیده شده است.

۳-۳۷. راشیبر /rashir/

نام علمی: *Quercus Castaneaefolia* از تیره: Fagaceae

نام فارسی: بلند مازو

منطقه مورد استفاده: اطراف رشت

این گونه درختی در سرتاسر جنگل‌های شمال از ارتفاع کم تا ۲۵۰۰ متر دیده می‌شود، ولی رویشگاه اصلی آن در جنگل‌های قشلاقی ۲۰۰-۰ متر می‌باشد.

۳-۳۸. زبندار /zabandar/

نام علمی: *Acer laetum* از تیره: Aceraceae

نام فارسی: شیردار

منطقه مورد استفاده: بندرگز

گونه درختی که سرتاسر جنگل‌های شمال ایران در ارتفاعات متوسط و فوقانی ۲۵۰۰-۲۰۰ متر یافت می‌شود.

۳-۳۹. زرد دار /zard dar/

نام علمی: *Alnus glutinosa* از تیره: Betulaceae

نام فارسی: توسکا

منطقه مورد استفاده: آستارا و طوالش

گونه درختی که در اغلب نقاط جنگل‌های شمال ایران می‌توان یافت و معمولاً از نزدیکی‌های ساحل دریا تا ۲۰۰۰ متر بالا می‌رود.

۳-۴۰. سفید کرکو /sefid karkou/

نام علمی: *Acer opulifolium* از تیره: Aceraceae

نام فارسی: سفید کرکو

منطقه مورد استفاده: کتول

گونه درختی که مخصوص ارتفاعات فوقانی جنگل‌های شمال ایران است، نمونه‌های آن را در زربین‌گل، رامیان و طوالش و ارتفاعات فوقانی سوادکوه می‌توان یافت و در ارتفاع ۲۶۰۰-۱۵۰۰ متر دیده می‌شود.

۳-۴۱. سیبا پلت /sea plet/

نام علمی: *Acer insigne* از تیره: Aceraceae

نام فارسی: پلت

منطقه مورد استفاده: لاهیجان

گونه درختی که در سرتاسر جنگل‌های شمال از آستارا تا مینودشت و جنگل گلستان در ارتفاعات کم، مخصوصاً در نواحی مرطوب می‌روید، اما اکثراً می‌تواند تا ارتفاع ۲۰۰۰ متر انتشار یابد.

۳-۴۲. سیبا توسه /sea touse/

نام علمی: *Alnus glutinosa* از تیره: Betulaceae

نام فارسی: توسکا

منطقه مورد استفاده: لاهیجان

گونه درختی که در اغلب نقاط جنگل‌های شمال ایران می‌توان یافت و معمولاً از نزدیکی‌های ساحل دریا تا ۲۰۰۰ متر بالا می‌رود.

۳-۴۳. سیبا کل /sea kol/

نام علمی: *Juglans fraxinifolia* از تیره: Juglandaceae

نام فارسی: لرگ

منطقه مورد استفاده: تنکابن

این گونه درختی در جنگل‌های شمال از ارتفاع کم تا میان‌بند (۱۰۰۰ متر) می‌روید.

۳-۴۴. سیاه کرکو /seyah karkou/

نام علمی: Acer monspessulanum از تیره: Aceraceae

نام فارسی: کرکو

منطقه مورد استفاده: کتول

گونه درختی نواحی خشک جنگل‌های شمال است که نمونه‌های آن را در سرحد جنگل شاه‌پسند و نواحی استپی (در طرفین تونل) به فراوانی می‌توان یافت و در ارتفاع ۱۷۰۰-۲۵۰۰ متر دیده می‌شود.

۳-۴۵. سیاه مازو /sea mazou/

نام علمی: Quercus Castaneaefolia از تیره: Fagaceae

نام فارسی: بلند مازو

منطقه مورد استفاده: نور و کجور

این گونه درختی در سرتاسر جنگل‌های شمال از ارتفاع کم تا ۲۵۰۰ متر دیده می‌شود، ولی رویشگاه اصلی آن در جنگل‌های قشلاقی ۲۰۰-۰ متر می‌باشد.

۳-۴۶. شاخوزدار /shakhoz dar/

نام علمی: Albizzia julibrissin از تیره: Leguminosae

نام فارسی: شب خسب (گل ابریشم)

منطقه مورد استفاده: اطراف رشت

این گونه درختی به صورت درخت کوچک در جنگل‌های شمال از آستارا تا نزدیک گرگان از ارتفاع پایین تا ۴۰۰ متر دیده می‌شود.

۳-۴۷. شار /shar/

نام علمی: Buxus Sempervirens از تیره: Buxaceae

نام فارسی: شمشاد

منطقه مورد استفاده: نور و مازندران

گونه درختی کوچک که در ارتفاعات کم و متوسط بیشتر نقاط جنگل‌های شمال از آستارا تا میان‌درّه گرگان دیده می‌شود و معمولاً در دامنه‌های مرطوب و سایه‌دار آهکی، بیشه‌های انبوهی تشکیل می‌دهد.

۳-۴۸. شَرَم /sharem/

نام علمی: *Carpinus betulus* از تیره: Betulaceae

نام فارسی: ممرز

منطقه مورد استفاده: لاهیجان و بی‌بالان

گونه درختی که در اکثر نقاط جنگل‌های شمال از پایین‌بند تا میان‌بند به فراوانی پراکنده است.

۳-۴۹. شَرَم /sharem/

نام علمی: *Carpinus orientalis* از تیره: Betulaceae

نام فارسی: لور (کچف)

منطقه مورد استفاده: لاهیجان و تنکابن

گونه درختی که بیشتر در جنگل‌های ییلاقی میان‌بند و در ارتفاع ۲۵۰۰-۳۰۰۰ متر دیده می‌شود.

۳-۵۰. شَمشاد اناری /shemshad/

نام علمی: *Buxus Sempervirens* از تیره: Buxaceae

نام فارسی: شمشاد

منطقه مورد استفاده: تهران

گونه درختی کوچک که در ارتفاعات کم و متوسط بیشتر نقاط جنگل‌های شمال از آستارا تا میان‌درّه گرگان دیده می‌شود و معمولاً در دامنه‌های مرطوب و سایه‌دار آهکی، بیشه‌های انبوهی تشکیل می‌دهد.

۳-۵۱. شَبو خَسب /shou khos/

نام علمی: *Albizzia julibrissin* از تیره: Leguminosae

نام فارسی: شب‌خسب (گل ابریشم)

منطقه مورد استفاده: رشت

این گونه درختی به صورت درخت کوچک در جنگل‌های شمال از آستارا تا نزدیک گرگان از ارتفاع پایین تا ۴۰۰ متر دیده می‌شود.

۳-۵۲. شوخس /shou khos/

نام علمی: Albizzia julibrissin از تیره: Leguminosae

نام فارسی: شب خسب (گل ابریشم)

منطقه مورد استفاده: نور و کجور

این گونه درختی به صورت درخت کوچک در جنگل‌های شمال از آستارا تا نزدیک گرگان، از ارتفاع پایین تا ۴۰۰ متر دیده می‌شود.

۳-۵۳. شوشار /shoshar/

نام علمی: Buxus Sempervirens از تیره: Buxaceae

نام فارسی: شمشاد

منطقه مورد استفاده: رامسر و تنکابن

گونه درختی کوچک که در ارتفاعات کم و متوسط و بیشتر نقاط جنگل‌های شمال از آستارا تا میان‌دره گرگان دیده می‌شود و معمولاً در دامنه‌های مرطوب و سایه‌دار آهکی، بیشه‌های انبوهی تشکیل می‌دهد.

۳-۵۴. شومشاد /shoumshad/

نام علمی: Buxus Sempervirens از تیره: Buxaceae

نام فارسی: شمشاد

منطقه مورد استفاده: آستارا

گونه درختی کوچک در ارتفاعات کم و متوسط که بیشتر در نقاط جنگل‌های شمال از آستارا تا میان‌دره گرگان دیده می‌شود و معمولاً در دامنه‌های مرطوب و سایه‌دار آهکی، بیشه‌های انبوهی تشکیل می‌دهد.

۳-۵۵. شیردار /shirdar/

نام علمی: Acer laetum از تیره: Aceraceae

نام فارسی: شیردار

منطقه مورد استفاده: نور، کجور و مازندران

گونه درختی که سرتاسر جنگل‌های شمال ایران در ارتفاعات متوسط و فوقانی ۲۵۰۰-۲۰۰۰

متر یافت می‌شود.

۳-۵۶. شیشار /shishar/

نام علمی: *Buxus Sempervirens* از تیره: Buxaceae

نام فارسی: شمشاد

منطقه مورد استفاده: رامسر و تنکابن

گونه درختی کوچک که در ارتفاعات کم و متوسط و بیشتر در نقاط جنگل‌های شمال، از آستارا تا میان‌دره گرگان دیده می‌شود و معمولاً در دامنه‌های مرطوب و سایه‌دار آهکی، بیشه‌های انبوهی تشکیل می‌دهد.

۳-۵۷. فسق /fasagh/

نام علمی: *Carpinus orientalis* از تیره: Betulaceae

نام فارسی: لور (کچف)

منطقه مورد استفاده: رشت

گونه درختی که در جنگل‌های بیلاقی، بسیار بیشتر از میان‌بند یافت شده و در ارتفاع ۲۵۰۰-۳۰۰۰ متر دیده می‌شود.

۳-۵۸. قز /ghoz/

نام علمی: *Juglans regia* از تیره: Juglandaceae

نام فارسی: گردو

منطقه مورد استفاده: گرگان

این گونه درختی در نزدیکی آبادی‌ها به صورت درختان بزرگ و در بعضی از نقاط جنگل‌های شمال از ارتفاع کم تا میان‌بند، به طور پراکنده یافت می‌شود.

۳-۵۹. قزل آغاج /ghezel aghaj/

نام علمی: *Fagus orientalis* از تیره: Fagaceae

نام فارسی: راش

منطقه مورد استفاده: گرگان‌رود

گونه درختی که منطقه پراکنش آن از اروپا تا سواحل دریای خزر می‌باشد. رویشگاه آن در ایران

معمولاً جنگل‌های بیلاقی سواحل دریای خزر از ارتفاع ۱۰۰۰ تا ۲۵۰۰ متر است. درخت راش در ارتفاعات پایین‌تر از ۱۰۰۰ متر نیز دیده می‌شود، مثلاً در آستارا تا ارتفاع ۶۵۰ متر و در گیلان تا ارتفاع ۳۰۰ متر نیز دیده شده است.

۳-۶۰. قزل گز /ghezel gaz/

نام علمی: *Fagus orientalis* از تیره: Fagaceae

نام فارسی: راش

منطقه مورد استفاده: آستارا

گونه درختی که منطقه پراکنش آن از اروپا تا سواحل دریای خزر می‌باشد. رویشگاه آن در ایران معمولاً جنگل‌های بیلاقی سواحل دریای خزر از ارتفاع ۱۰۰۰ تا ۲۵۰۰ متر می‌باشد. درخت راش در ارتفاعات پایین‌تر از ۱۰۰۰ متر نیز دیده می‌شود، مثلاً در آستارا تا ارتفاع ۶۵۰ متر و در گیلان تا ارتفاع ۳۰۰ متر دیده شده است.

۳-۶۱. کچپ /kachap/

نام علمی: *Carpinus orientalis* از تیره: Betulaceae

نام فارسی: لور (کچف)

منطقه مورد استفاده: مازندران و گرگان

گونه درختی که در جنگل‌های بیلاقی، بسیار بیشتر از میان‌بند یافت شده و از ارتفاع ۲۵۰۰-۳۰۰۰ متر دیده می‌شود.

۳-۶۲. کچف /kachaf/

نام علمی: *Carpinus orientalis* از تیره: Betulaceae

نام فارسی: لور (کچف)

منطقه مورد استفاده: مازندران و گرگان

گونه درختی که در جنگل‌های بیلاقی، بسیار بیشتر از میان‌بند یافت می‌شود و در ارتفاع ۲۵۰۰-۳۰۰۰ متر دیده شده است.

۳-۶۳. کرات /kerat/

نام علمی: *Gleditschia Caspica* از تیره: Leguminosae

نام فارسی: لیلکی یا کرات

منطقه مورد استفاده: نور، کجور و مازندران

این گونه درختی در جنگل‌های شمال از آستارا تا مازندران در ارتفاع کم و نواحی مرطوب می‌روید.

۳-۶۴. کرب /karab/

نام علمی: *Acer campestre* از تیره: Aceraceae

نام فارسی: کرب

منطقه مورد استفاده: نور و کجور

گونه درختی که در جنگل‌های شمال و ارسباران در ارتفاعات فوقانی ۲۵۰۰-۱۱۰۰ متر یافت می‌شود.

۳-۶۵. کرکف /karkaf/

نام علمی: *Acer platanoides* از تیره: Aceraceae

نام فارسی: کرکف

منطقه مورد استفاده: زیارت

گونه درختی که در نقاط سرد جنگل‌های شمال مانند سواد کوه - زیارت گرگان - زرتین گل و در ارتفاعات فوقانی ۲۶۰۰-۱۸۰۰ متر یافت می‌شود.

۳-۶۶. کرکو /karkou/

نام علمی: *Acer campestre* از تیره: Aceraceae

نام فارسی: کرب

منطقه مورد استفاده: زیارت گرگان

گونه درختی که مخصوص ارتفاعات فوقانی جنگل‌های شمال ایران است و نمونه‌های آن را در زرتین گل، رامیان و طوالش و ارتفاعات فوقانی سوادکوه می‌توان یافت و در ارتفاع ۲۶۰۰-۱۵۰۰ متر دیده می‌شود.

۳-۶۷. کرکو /karkou/

نام علمی: *Acer opulifolium* از تیره: Aceraceae

نام فارسی: سفید کرکو

منطقه مورد استفاده: رامیان

گونه درختی که مخصوص ارتفاعات فوقانی جنگل‌های شمال ایران است. نمونه‌های آن را در زرتین‌گل، رامیان و طوالش و ارتفاعات فوقانی سوادکوه می‌توان یافت و در ارتفاع ۲۶۰۰-۱۵۰۰ متر دیده می‌شود.

۳-۶۸. کرمازو /ker mazou/

نام علمی: *Quercus atropatana* از تیره: Fagaceae

نام فارسی: بلوط کرمازو

منطقه مورد استفاده: گرگان، کجور و رامسر

این گونه درختی در ارتفاعات بالای جنگل‌های شمال، مخصوصاً در ارسباران و طوالش زیاد می‌روید.

۳-۶۹. کشکر /keshker/

نام علمی: *Albizia julibrissin* از تیره: Leguminosae

نام فارسی: شب‌خسب (گل ابریشم)

منطقه مورد استفاده: آستارا

این گونه درختی به صورت درخت کوچک در جنگل‌های شمال از آستارا تا نزدیک گرگان از ارتفاع پایین تا ۴۰۰ متر دیده می‌شود.

۳-۷۰. ککم /kakam/

نام علمی: *Acer platanoides* از تیره: Aceraceae

نام فارسی: کرکف

منطقه مورد استفاده: طوالش

گونه درختی که در نقاط سرد جنگل‌های شمال مانند سوادکوه - زیارت گرگان - زرتین‌گل و در ارتفاعات فوقانی ۲۶۰۰-۱۸۰۰ متر یافت می‌شود.

۳-۷۱. کل /kol/

نام علمی: *Juglans fraxinifolia* از تیره: Juglandaceae

نام فارسی: لرگ

منطقه مورد استفاده: لاهیجان

این گونه درختی در جنگل‌های شمال در ارتفاع کم تا میان‌بند (۱۰۰۰ متر) می‌روید.

۳-۷۲. کلتو (پایه نر) /kaltou/

نام علمی: Diospyros lotus از تیره: Ebenaceae

نام فارسی: خرمنندی

منطقه مورد استفاده: مازندران

گونه درختی که بومی جنگل‌های شمال ایران است و از ارتفاع کم تا ۱۰۰۰ متر در کلیه نقاط مرطوب جنگل‌های شمال می‌روید.

۳-۷۳. کلپهو (پایه نر) /kalhou/

نام علمی: Diospyros lotus از تیره: Ebenaceae

نام فارسی: خرمنندی

منطقه مورد استفاده: مازندران

گونه درختی که بومی جنگل‌های شمال ایران است و از ارتفاع کم تا ۱۰۰۰ متر در کلیه نقاط مرطوب جنگل‌های شمال می‌روید.

۳-۷۴. کوچی /kochi/

نام علمی: Juglans fraxinifolia از تیره: Juglandaceae

نام فارسی: لرگ

منطقه مورد استفاده: رشت

این گونه درختی در جنگل‌های شمال از ارتفاع کم تا میان‌بند (۱۰۰۰ متر) می‌روید.

۳-۷۵. کیش /kish/

نام علمی: Buxus Sempervirens از تیره: Buxaceae

نام فارسی: شمشاد

منطقه مورد استفاده: گیلان و طوالش

گونه درختی کوچک در ارتفاعات کم و متوسط که در بیشتر نقاط جنگل‌های شمال از آستارا تا

میان‌دَرّه گرگان دیده می‌شود و معمولاً در دامنه‌های مرطوب و سایه‌دار آهکی، بیشه‌های انبوهی تشکیل می‌دهد.

۳-۷۶. گردکان /gerdekan/

نام علمی: Juglans regia از تیره: Juglandaceae

نام فارسی: گردو

منطقه مورد استفاده: آستارا و طوالش

این گونه درختی در نزدیکی آبادی‌ها به صورت درختان بزرگ در بعضی از نقاط جنگل‌های شمال از ارتفاع کم تا میان‌بند به طور پراکنده یافت می‌شود.

۳-۷۷. گل ابریشم /gole abrisham/

نام علمی: Albizzia julibrissin از تیره: Leguminosae

نام فارسی: شب‌خسب (گل ابریشم)

منطقه مورد استفاده: تهران

این گونه درختی به صورت درخت کوچک در جنگل‌های شمال از آستارا تا نزدیک گرگان از ارتفاع پایین تا ۴۰۰ متر دیده می‌شود.

۳-۷۸. گندلاش /gandelash/

نام علمی: Acer insigne از تیره: Aceraceae

نام فارسی: پلت

منطقه مورد استفاده: آستارا

گونه درختی که در سرتاسر جنگل‌های شمال از آستارا تا مینودشت و جنگل گلستان و در ارتفاعات کم مخصوصاً در نواحی مرطوب، ولی اکثراً می‌تواند تا ارتفاع ۲۰۰۰ متر انتشار یابد.

۳-۷۹. لالکی /laleki/

نام علمی: Gleditschia Caspica از تیره: Leguminosae

نام فارسی: لیلکی یا کرات

منطقه مورد استفاده: آستارا

این گونه درختی در جنگل‌های شمال از آستارا تا مازندران در ارتفاع کم و نواحی مرطوب می‌روید.

۳-۸۰. لرگ /larg/

نام علمی: *Juglans fraxinifolia* از تیره: Juglandaceae

نام فارسی: لرگ

منطقه مورد استفاده: نور، کجور، مازندران و گرگان

این گونه درختی در جنگل‌های شمال از ارتفاع کم تا میان‌بند (۱۰۰۰ متر) می‌روید.

۳-۸۱. لگ /lag/

نام علمی: *Albizzia julibrissin* از تیره: Leguminosae

نام فارسی: شب‌خسب (گل ابریشم)

منطقه مورد استفاده: اطراف رشت

این گونه درختی به صورت درخت کوچک در جنگل‌های شمال از آستارا تا نزدیک گرگان از

ارتفاع پایین تا ۴۰۰ متر دیده می‌شود.

۳-۸۲. لور /levar/

نام علمی: *Carpinus orientalis* از تیره: Betulaceae

نام فارسی: لور (کچف)

منطقه مورد استفاده: نور و کجور

گونه درختی که در جنگل‌های بیلاقی، بسیار بیشتر از میان‌بند یافت می‌شود و در ارتفاع

۲۵۰۰-۳۰۰۰ متر دیده شده است.

۳-۸۳. لیلکی /liliki/

نام علمی: *Gleditschia Caspica* از تیره: Leguminosae

نام فارسی: لیلکی یا کرات

منطقه مورد استفاده: رامسر

این گونه درختی در جنگل‌های شمال، از آستارا تا مازندران در ارتفاع کم و نواحی مرطوب می‌روید.

۳-۸۴. مازو /mazou/

نام علمی: *Quercus Castaneaefolia* از تیره: Fagaceae

نام فارسی: بلند مازو

منطقه مورد استفاده: گرگان و مازندران

این گونه درختی در سرتاسر جنگل‌های شمال از ارتفاع کم تا ۲۵۰۰ متر دیده می‌شود، ولی رویشگاه اصلی آن در جنگل‌های قشلاقی ۲۰۰-۰ متر می‌باشد.

۳-۸۵. مازو /mazou/

نام علمی: *Quercus persica* از تیره: Fagaceae

نام فارسی: بلوط ایرانی

منطقه مورد استفاده: لرستان

این گونه درختی در جنگل‌های زاگرس در غرب کشور یافت می‌شود.

۳-۸۶. مرز /merz/

نام علمی: *Carpinus betulus* از تیره: Betulaceae

نام فارسی: ممرز

منطقه مورد استفاده: مازندران

گونه درختی که در اکثر نقاط جنگل‌های شمال از پایین‌بند تا میان‌بند به فراوانی پراکنده است.

۳-۸۷. مرس /mers/

نام علمی: *Fagus orientalis* از تیره: Fagaceae

نام فارسی: راش

منطقه مورد استفاده: مازندران و گرگان

گونه درختی که منطقه پراکنش آن از اروپا تا سواحل دریای خزر می‌باشد. رویشگاه آن در ایران معمولاً جنگل‌های بیلاقی سواحل دریای خزر از ارتفاع ۱۰۰۰ تا ۲۵۰۰ متر می‌باشد. درخت راش در ارتفاعات پایین‌تر از ۱۰۰۰ متر نیز دیده می‌شود، مثلاً در آستارا تا ارتفاع ۶۵۰ متر و در گیلان تا ارتفاع ۳۰۰ متر دیده شده است.

۳-۸۸. ممرز /mamraz/

نام علمی: *Carpinus betulus* از تیره: Betulaceae

نام فارسی: ممرز

منطقه مورد استفاده: مازندران

گونه درختی که در اکثر نقاط جنگل‌های شمال از پایین‌بند تا میان‌بند به فراوانی پراکنده است.

۳-۸۹. میرزابرگ /mirza barg/

نام علمی: *Acer laetum* از تیره: Aceraceae

نام فارسی: شیردار

منطقه مورد استفاده: رامیان

گونه درختی که در سرتاسر جنگل‌های شمال ایران در ارتفاعات متوسط و فوقانی ۲۵۰۰-۲۰۰

متر یافت می‌شود.

۴. نتیجه‌گیری

در روابط اجتماعی بین اقوام و ساکنین مختلف در روستاها، یکی از موارد مهم، اسامی بومی و منطقه‌ای درختان می‌باشد.

از آنجایی که این مهم در شمال ایران (در استان‌های گلستان، مازندران و گیلان) نقش و وجود پوشش گیاهی جنگلی بر روی آداب و رسوم منطقه‌ای به عنوان خرد فرهنگ‌ها غیر قابل در این پژوهش بیش از ۹۰ نام محلی برای درختان به همراه اسامی علمی و نام تیره گیاهی آنها با ذکر منطقه‌ای که با آن نام شناخته می‌شوند گردآوری شده و همراه با توضیح مختصر گیاه‌شناسی هر یک ذکر شده است.

از آنجایی که در بسیاری از این مناطق زبان محلی به دلایل مختلف در حال کم رنگ شدن می‌باشد جمع‌آوری و ثبت این اسامی محلی درختان دارای اهمیت ویژه‌ای می‌باشد.

براساس نتایج این تحقیق، درخت شیردار با نام علمی *Acer laetum* با نام‌های محلی بزبرگ (در گرگان)، میرزابرگ (در رامیان)، پلت (در گیلان)، شیردار (در نور، کجور و مازندران) و زبندار (در بندرگز)؛ درخت کرکو با نام علمی *Acer monspessulanum* با نام‌های محلی سیاه کرکو (در کتول)، تیل (در شاهرود) و تل (در سوادکوه)؛ درخت سفید کرکو با نام علمی *Acer opulifolium* با نام‌های محلی کرکو (در رامیان) و سفید کرکو (در کتول)؛ درخت کرکف با نام علمی *Acer platanoides* با نام‌های محلی کرکف (در زیارت) و ککم (در طوالش)؛ درخت توسکا با نام علمی *Alnus glutinosa* با نام‌های محلی سیاتوسه (در لاهیجان)، توسا (در رودسر)، توسه (در رشت)، توسکا (در گرگان و مازندران) و زرد دار (در آستارا و طوالش)؛ درخت

توس (غان- قوش و قوشه) با نام علمی *Betula alba* با نام‌های محلی اسپه تیس (در سواد کوه)، تیس سفید (در سواد کوه) و توس (در شهرستانک)؛ درخت ممرز با نام علمی *Carpinus betulus* با نام‌های محلی جلم (در رامسر و رودسر)، ممرز (در مازندران)، مرز (در مازندران)، اولس (در آستارا و طوالش)، شرم (در لاهیجان و بی‌بالان) و تگر (در گرگان)؛ درخت لور (کچف) با نام علمی *Carpinus orientalis* با نام‌های محلی کچف (در مازندران و گرگان)، کچپ (در مازندران و گرگان)، لور (در نور و کجور)، شرم (در لاهیجان و تنکابن) و فسق (در رشت)؛ درخت شمشاد با نام علمی *Buxus Sempervirens* با نام‌های محلی کیش (در گیلان و طوالش)، شار (در نور و مازندران)، شمشاد اناری (در تهران)، شیشار (در رامسر و تنکابن)، شوشار (در رامسر و تنکابن) و شومشاد (در آستارا)؛ درخت خرمندی با نام علمی *Diospyros lotus* با نام‌های محلی امیر (در آستارا)، اند (در گرگان)، اربه (در گیلان)، کلهو (پایه نر) (در مازندران)، کلتو (پایه نر) (در مازندران)، خرما (در رامسر)، خرما (در گرگان)، خرمندی (پایه ماده) (در مازندران)، خرمندی (پایه ماده) (در مازندران) و خروندی (در مازندران)؛ درخت راش با نام علمی *Fagus orientalis* با نام‌های محلی آکش (در طوالش)، آرایش (در طوالش)، قزل آعاج (در گرگان‌رود)، مرس (در مازندران و گرگان)، راج (در منجیل)، چلر (در نور)، قزل‌گر (در آستارا) و راش (در گیلان، تنکابن و کجور)؛ درخت بلند مازو با نام علمی *Quercus Castaneaefolia* با نام‌های محلی بلند مازو (در لاهیجان)، مازو (در گرگان و مازندران)، پالوط (در آستارا و طوالش)، سیاه مازو (در نور و کجور) و راشیر (در اطراف رشت)؛ درخت بلوط ایرانی با نام علمی *Quercus persica* با نام‌های محلی بلوط (در فارس) و مازو (در لرستان)؛ درخت انجیلی با نام علمی *Parrotia Persica* با نام‌های محلی انجیلی (در نور، کجور، گرگان و مازندران) و دمیر آعاجی (در آستارا، طوالش و مینودشت)؛ درخت گردو با نام علمی *Juglans regia* با نام‌های محلی آقوزدار (در لاهیجان و تنکابن)، آقوز (در رشت، نور، کجور و مازندران) و گردکان (در آستارا و طوالش)؛ درخت لرگ با نام علمی *Juglans fraxinifolia* با نام‌های محلی کوچی (در رشت)، گُل (در لاهیجان)، لرگ (در نور، کجور، مازندران و گرگان)، سیاکُل (در تنکابن)، موتال (در آستارا) و مولکول (در طوالش)؛ درخت شب‌خسب (گل ابریشم) با نام علمی *Albizzia julibrissin* با نام‌های محلی گل ابریشم (در تهران)، شاخوزدار (در اطراف رشت)، شو خسب (در رشت)، شوخس (در نور و کجور)، پولی (در مازندران)، کشکر (در آستارا)، لگ (در اطراف رشت)، ولی (در مازندران) و

هزار (در اطراف رشت)؛ درخت لیلکی یا کرات با نام علمی *Gleditschia Caspica* با نام‌های محلی کرات (در نور، کجور و مازندران)، لالکی (در آستارا)، لیلکی (در رامسر) نامیده می‌شود که با تحقیقات مظفریان (۱۳۸۸)، ستوده (۱۳۹۰)، کیانپور و فیاضی (۱۳۹۶)، پاینده لنگرودی (۱۳۶۸)، Lockwood (۲۰۱۲) هم‌خوانی دارد.

References

1. Modaresi M. *An Introduction to the Sociology of Language*. Tehran: Institute of Humanities and Cultural Studies; 1987. [In Persian]
2. Payende Langroudi M. *The culture of Gil and Dilam*. Tehran: Amirkabir Publishing Institute, 1989. [In Persian]
3. Sheikh Sang T, Yousefi Grakui A. Sociological study and comparison of address phrases in Persian and Gilaki languages. *Social Linguistics*. 2017; 1(2): 46-63.
4. Vocabulary Group. *Dictionary of words approved by the Academy*. Persian language press, Fifth Office; 2008. [In Persian]
5. Lewis G, Schrire B, Mackinder B & Lock M (eds.). *Legumes of the world*. UK: The Royal Botanic Gardens, Kew, Reino Unido; 2005.
6. Angiosperm Phylogeny Group. An update of the Angiosperm Phylogeny Group classification for the orders and families of flowering plants: APG IV. *Botanical Journal of the Linnean Society*. 2016; 181(1): 1-20.
7. Christenhusz MJM & Byng JW. The number of known plants species in the world and its annual increase. *Phytotaxa*. 2016; 261(3): 201-217.
8. Mozaffarian V. *Dictionary of Iranian Plants: Latin, English, Persian*. Tehran: Contemporary Culture; 1990. [In Persian]
9. Sotoudeh M. *Gilaki culture*. Rasht: Ilia culture Press; 2011: 346.
10. Kianpour M, Fayazi M. Environmental themes in Gilaki poems based on ecological critique approach. *Contemporary Persian Literature*. 2017; 7(3): 43-69.
11. Lockwood RM. The Gilaki Language, SIL International consultant, Forum Linguistik in Eurasien e. V., An der Schwemme 4, 79400 Kandern, Germany. 2012.

استناد به این مقاله:

حیبی بی‌بالائی، قاسم؛ محمدپور، پریسا؛ موسی‌زاده صیاد محله، فاطمه (۱۳۹۹). نام‌های محلی درختان تیره‌های افرایان، آنجیلیان، باقلاییان، توسکایان، خرمالوییان، راشیان، شمشادیان و گردوییان در ایران. *بیولوژی کاربردی*، ۱۰(۳۹)، ص ۵۵-۸۴.